

Suomen Pakolaisapu

Shenäh Rüzabi
13.5.2026

Työperäinen hyväksikäyttö

- Suomessa työperäisen hyväksikäytön uhriksi joutuu useimmiten ulkomaalaistaustainen työntekijä.
- Taustalla on usein se, että työntekijä ei tunne suomalaisen työelämän sääntöjä tai esimerkiksi pelkää oleskeluoikeutensa puolesta.
- Rikoslaisissa työvoiman hyväksikäyttö on kriminalisoitu muun muassa työsyRJintänä, kiskonnantapaisena työsyRJintänä, törkeänä kiskontana tai vakavimmassa muodossa ihmiskauppana.

Työperäinen hyväksikäyttö

- Voi tapahtua äskettäin Suomeen muuttaneelle tai pitkäänkin täällä asuneelle
- Ulkomailta saapuneet työntekijät eivät välttämättä osaa paikallista kieltä tai tunne Suomen työlainsäädäntöä ja oikeuksiaan työntekijänä.
- Osa heistä voi olla velkaa sukulaiselle tai työnantajalle
- Hyväksikäytetty työntekijä on usein alun perin suostunut työhön vapaaehtoisesti tietämättä työn todellisista olosuhteista
- Hyväksikäyttö voi luoda riippuvuussuhteen, jolloin työntekijät eivät uskalla tehdä ilmoitusta.
- Uhkailu ja kiristys voivat myös syynä siihen, ettei työntekijä uskalla ryhtyä toimenpiteisiin.

Työperäisen hyväksikäytön tunnusmerkit

Alipalkkaus

**Ylisuuret
kuljetusmaksut**

**Ylisuuret tai
laittomat
rekrytointimak-
sut**

**Kanssakäymisen
estäminen
muiden ihmisten
kanssa**

**Työntekijän
liikkumisen
rajoittaminen**

**Henkilöllisyys-
todistuksen
poisottaminen**

**Fyysinen
väkivalta tai
sillä
uhkaaminen**

**Seksuaalinen
väkivalta tai sillä
uhkaaminen**

**Ei makseta
ylitöistä**

Missä työperäistä hyväksikäyttöä esiintyy?

- ravintola-ala
- rakennusala
- siivousala
- maatalous ja kausityö
- teollisuus
- luonnonmarjapoiminta
- telakat
- autopesulat
- kotitaloustyö
- Kampaamo- ja kauneudenhoitoala
- kaupan ala
- hoiva-ala

Haasteet:

- Suurin haaste on nähdä kokonaiskuva tapauksista.
- Uhrit eivät luota viranomaisiin tai/ja pelkäävät näitä.
- Uhrit pelkäävät työnantajaa tai pitävät työnantajaa vaikutusvaltaisena
- Uhrit pelkäävät menettää oleskelulupaansa
- Kohderyhmän kokemus siitä, ettei ole helppoa uudelleen työllistyä

Työperäisen hyväksikäytön ennaltaehkäisykeinot:

- Lisätä tietoisuutta ymmärrettävällä kielellä työntekijän oikeuksista, työelämän pelisäännöistä, riskeistä, ja olemassa olevista palveluista.
- Luoda luottamusta:
 - ammattiliiton ja viranomaisten roolit
 - ammattiliittojen rooli monissa maissa on heikko, ja ei heihin ei lähtökohtaisesti luoteta.
- Monialainen yhteistyö
- Kulttuurierojen tunteminen:
 - kaikissa kulttuureissa ei ole helppoa kyseenalaistaa työnantajaa tai kertoa ongelmista
 - auktoriteetteja voidaan pelätä enemmän

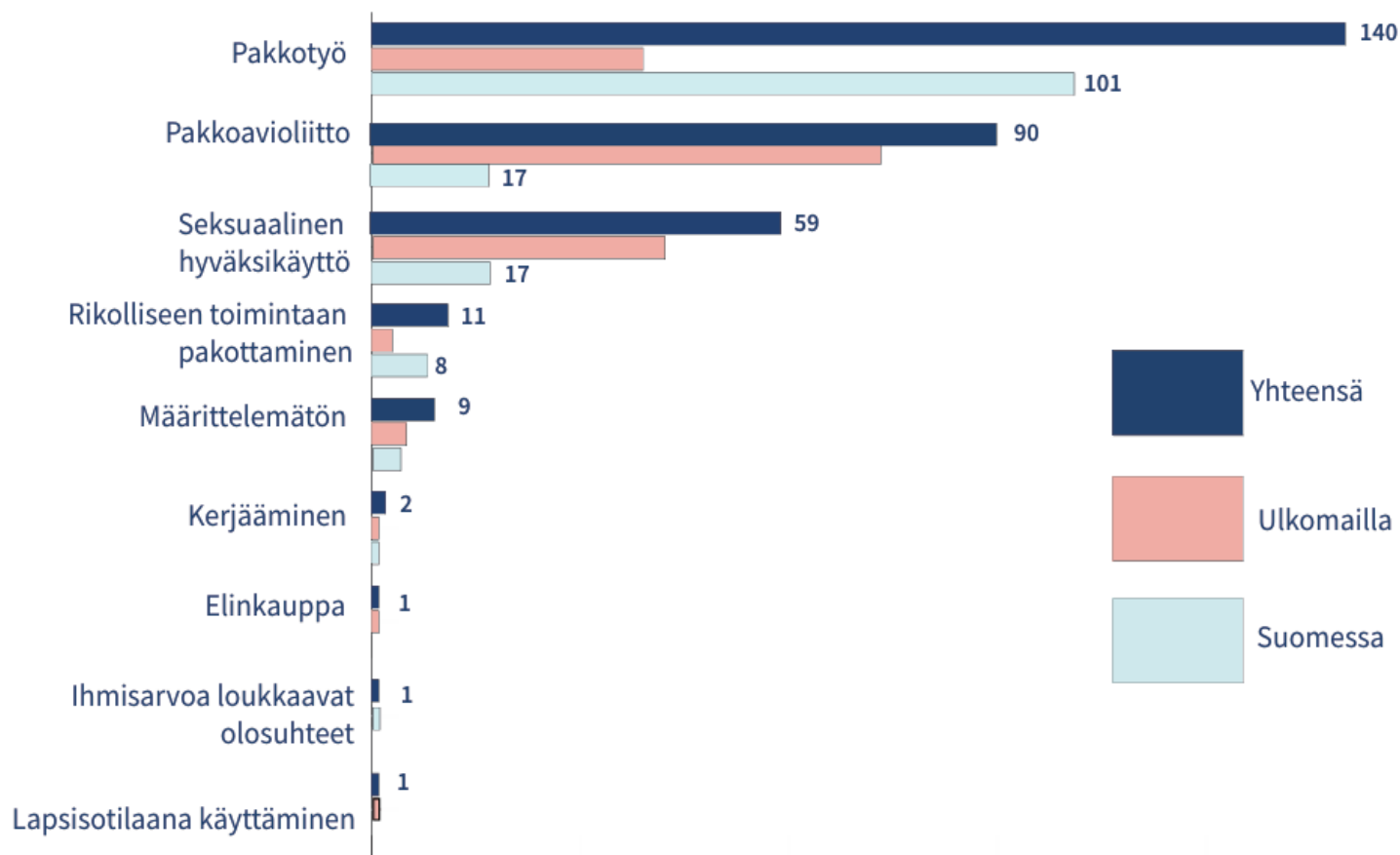
Vinkkejä turvalliseen kohtaamiseen:

- Älä oletta, että suomalainen työelämä tai sen pelisäännöt ovat kaikille tuttuja.
- Luottamus, ymmärrys ja turvallinen kohtaaminen voivat olla avain siihen, että työntekijä uskaltaa hakea apua ajoissa.
- Usein tärkeintä ei ole pelkästään tieto työntekijän oikeuksista, vaan se, että työntekijä kokee olevansa turvassa ja uskaltaa puhua.

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän tilastot

Uusien asiakkaiden hyväksikäyttömuodot 2025

(sekä ensisijaiset että toissijaiset, yhteensä 314 tapausta, 271 henkilöä)

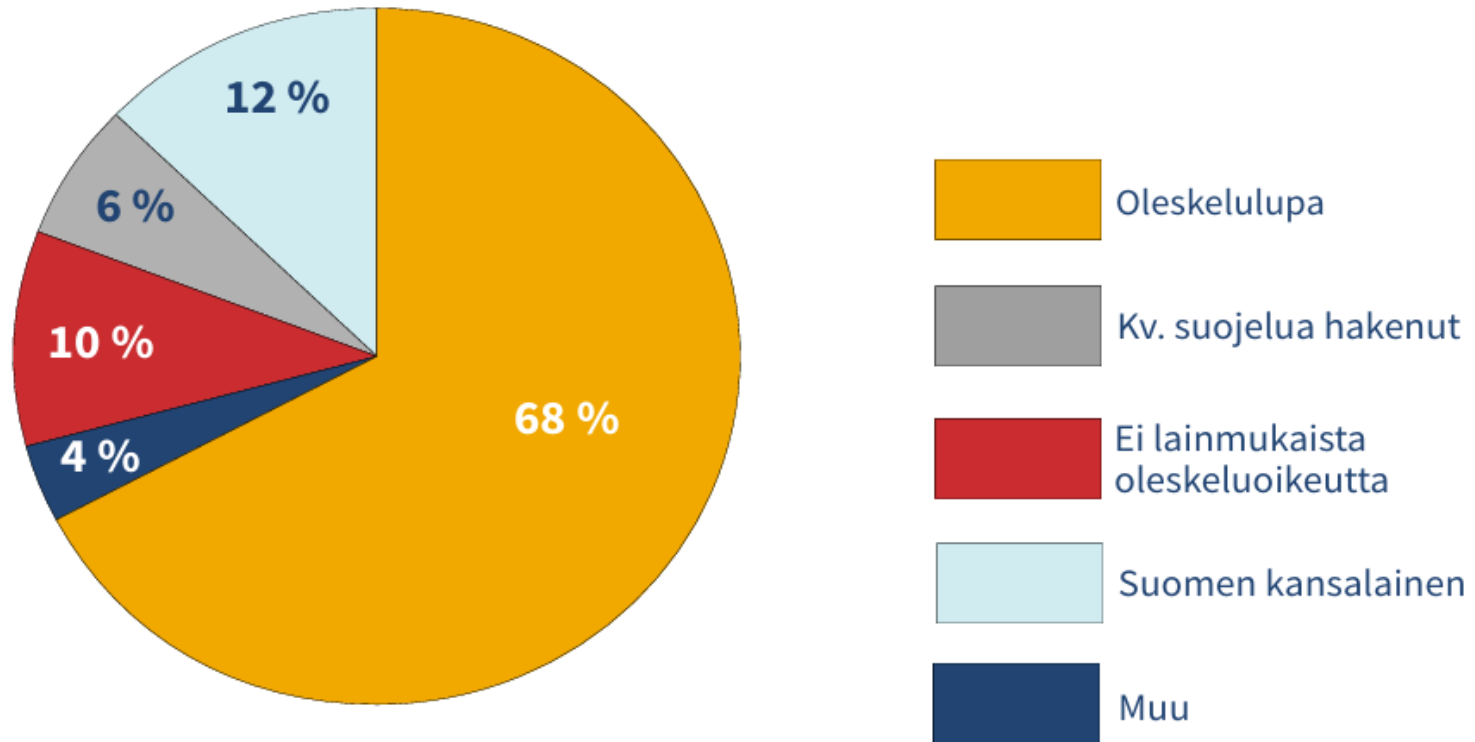

”Suomessa uhriksi joutuneista suurin osa (101 tapausta, 68 %) oli joutunut pakkotyöhön. Yleisimpinä aloina olivat metsätalous- ja puunkorjuualat, ravitsemustoiminta, maatalous- ja puutarhanhoito sekä rakennusala. Vuonna 2024 pakkotyön uhreja Suomessa oli 54.”

ihmiskauppa.fi

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän tilastot

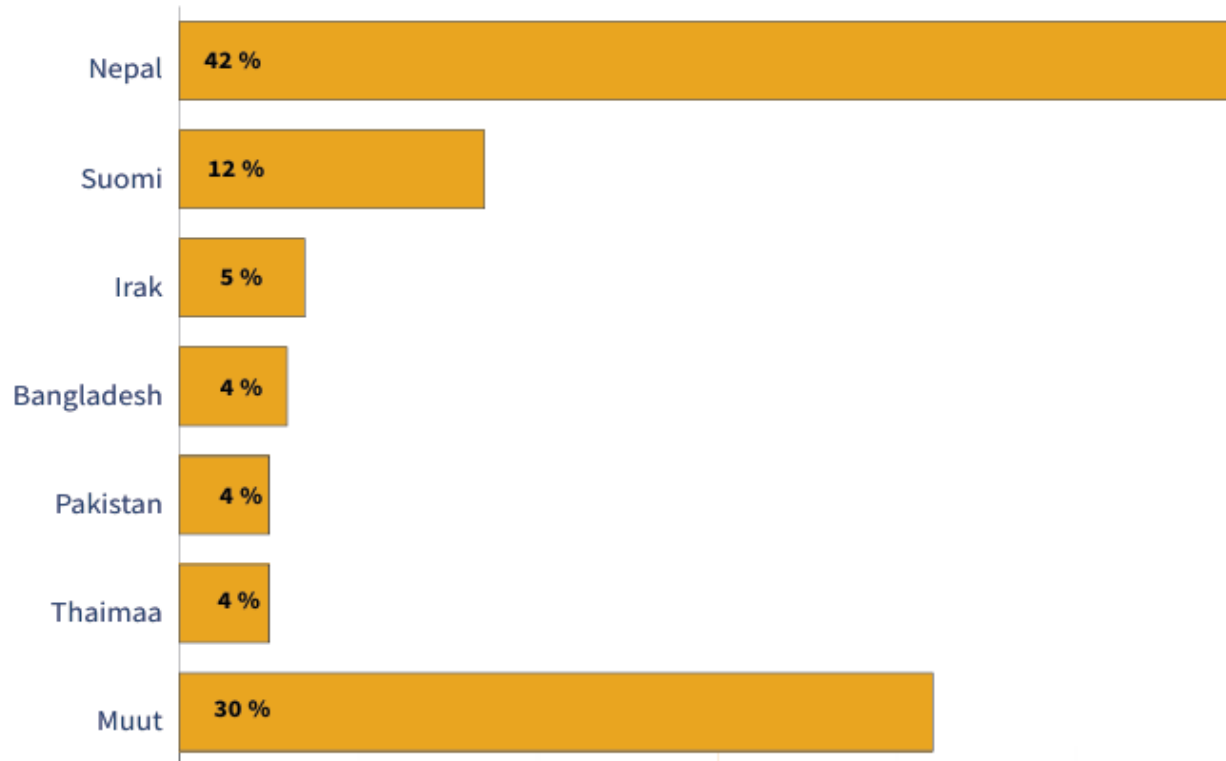
Suomessa uhriksi joutuneet oleskeluoikeuden mukaan vuonna 2025

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän tilastot

Suomessa uhriksi joutuneet kansalaisuuksittain

Yhteensä 141 henkilöä, 31 kansalaisuutta

Mistä apua?

Reilu työelämä –toiminto

044 742 9207 (suomi, englanti, dari, kurdi, farsi)
044 471 1069 (suomi, englanti, arabia)
044 768 9601 (suomi, englanti, ukraina, venäjä)

www.pakolaisapu.fi/reilutyoelama

SAK

0800 414 004 (suomi, englanti)
workinfinland@sak.fi
tyosuhdeneuvonta@sak.fi
www.sak.fi/tyoelama/maahanmuuttajat
www.sak.fi/workinfinland.fi

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS (RIKU)

116 006 (suomi, englanti, ruotsi)
040 632 9293 help@riku.fi
www.riku.fi

IHMISKAUPAN UHRIEN AUTTAMISJÄRJESTELMÄ

0295 463 177 (suomi, englanti, ruotsi)
ihmiskauppa.auttamisjarjestelma@migri.fi
www.ihmiskauppa.fi

LVV- Työsuojelu

0295 256 808 (suomi, englanti, ruotsi)
www.tyosuojelu.fi

OHJEKORTTI:

- Ohjekortti on tuotettu työ- ja elinkeinoministeriön kotoutumisen osaamiskeskuksen, Euroopan kriminaalipolitiikan instituutin (HEUNI) ja ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän yhteistyönä IKUT-hankkeessa.
- Ohjekortti neuvoo, miten viranomaiset voivat paremmin tunnistaa työperäisen hyväksikäytön tai ihmiskaupan
- Ohjeita siihen, mitä voi tehdä, jos herää epäily asiakkaan työperäisestä hyväksikäytöstä

Reilu työelämä –toiminnon yhteystiedot:

Shenäh Rāzabi

Asiantuntija

suomi, englantia, dari, kurdi, persia

+358 44 742 9207

shenah.razabi@pakolaisapu.fi

Ahmed Mesaedy

Asiantuntija

suomi, englantia, arabia

+358 44 741 1069

ahmed.mesaedy@pakolaisapu.fi

Iryna Scherbakova

Asiantuntija

suomi, englantia, ukraina, venäjä

+358 44 768 9601

iryna.scherbakova@akolaisapu.fi

www.pakolaisapu.fi/reilutyoelama

Suomen Pakolaisapu

KIITOS!

shenah.razabi(a)pakolaisapu.fi